

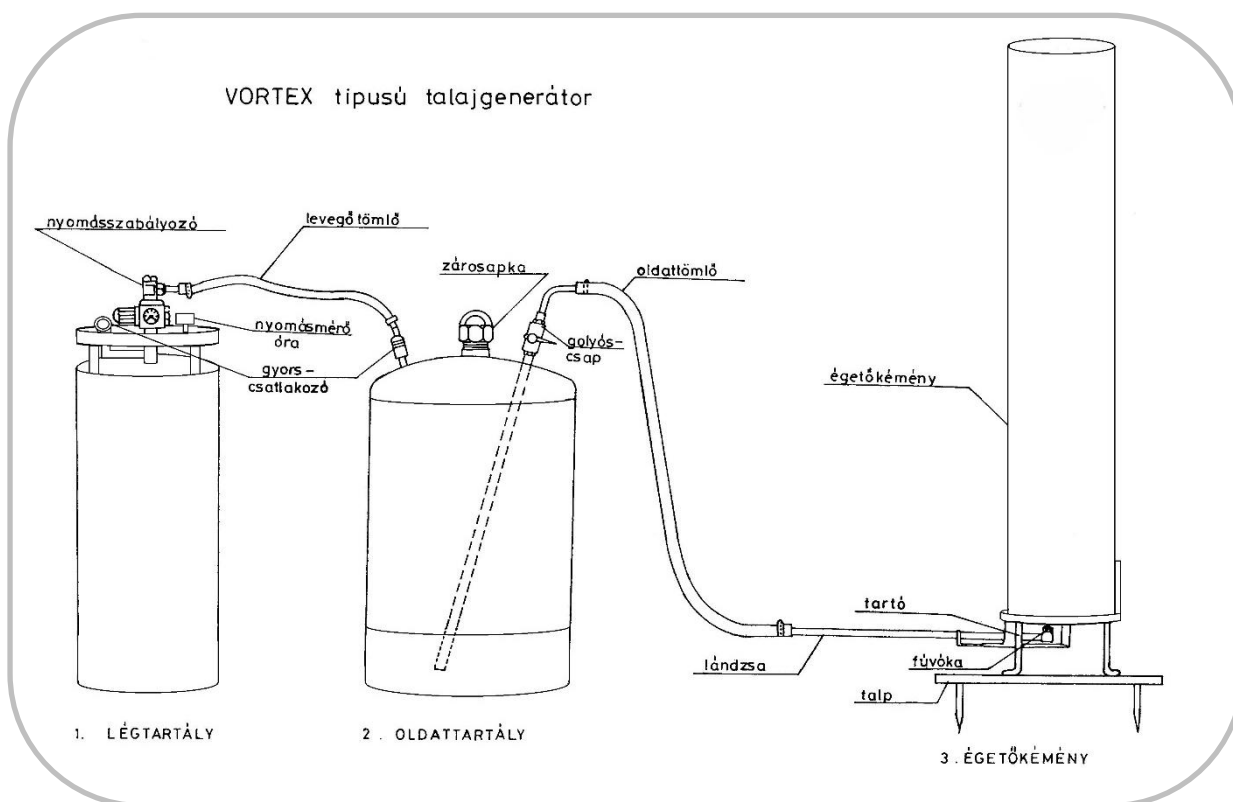
TŰZ-ÉS MUNKAVÉDELMI TÁJÉKOZTATÓ

VORTEX TÍPUSÚ MANUÁLIS TALAJGENERÁTOR KEZELŐI SZÁMÁRA

A talajgenerátor feladata az acetonos ezüst-jodid oldat porlasztása és elégetése. Üzemeltetésével, kezelésével kapcsolatos általános tudnivalókat külön dokumentáció (kezelési utasítás) tartalmazza, melynek előírásait maradéktalanul be kell tartani.

A JÉGER Igazgatóság által átvizsgált, tűz- és balesetvédelmi előírásoknak megfelelő berendezések kerülnek kihelyezésre.

A kihelyezett talajgenerátorokon a kezelő csak a kezelési utasításban meghatározott karbantartásokat, tisztításokat stb. végezheti el. Minden más javítást, nagyobb karbantartást csak az arra jogosult karbantartó (JÉGER regionális üzemeltető) végezhet a berendezésen.

A generátortároló kaloda, a talajgenerátor időjárástól és külső sérelmektől való megóvására szolgál. Telepítési helyét a kihelyezéskor állapítják meg, ettől a kezelőnek eltérni nem szabad, azaz a berendezésnek a telepítő által kijelölt helyét a kezelő nem változtathatja meg.

A generátor üzemeltetésével csak olyan személy bízható meg, akit megfelelően tájékoztattak a berendezés kezeléséről, a fennálló veszélyekről és az esetleges tűz, illetve baleset esetén követendő eljárásrendről. A tájékoztatást a NAK JÉGER Igazgatóság munkatársai végzik, a kezelők a tájékoztatás megtörténtét az erre rendszeresített dokumentumban aláírásukkal ismerik el.

HATÓANYAG (ACETONOS EZÜST-JODID OLDAT) KEZELÉSE:

A talajgenerátorok esetében a legfőbb kockázatot a robbanásveszélyes folyadék (acetonos ezüst-jodid oldat, továbbiakban: hatóanyag) felhasználása és a nyílt láng használata jelenti.

Dohányozni a generátor, illetve a kaloda 5 méteres környezetében tilos. Erre, valamint a robbanásveszélyes anyag jelenlétére, a kaloda mind a négy oldalán, jól látható helyen elhelyezett biztonsági tábla hívja fel a figyelmet.

A hatóanyag robbanásveszélyes, ezért a tárolás, a felhasználás során biztosítani kell, hogy robbanásveszélyes állapot ne alakulhasson ki.

Ennek érdekében a következő főbb szabályokat kell betartani:

1. A hatóanyagból legfeljebb **80 liter** tárolható, **4 db** egyenként **20 literes**, szabványos tároló kannában, zárt kupakkal, továbbá a hatóanyag **tartályban további 30 liter**. A hatóanyagot csak a tűzvédelmi előírásoknak megfelelő, hibátlan állapotban levő, zárt edényben szabad tárolni. Árnyékolással és a kaloda tájolásával biztosítani kell, hogy a tárolási hőmérséklet legfeljebb 30 °C legyen.
2. A tárolás és felhasználás környezetében semmiféle gyújtóforrás nem lehet, a generátor szabályos működtetésén kívül nyílt lángot használni nem szabad.
3. A generátort tilos olyan helyen működtetni, ahol tüzet vagy robbanást okozhat, ezért környezetét rendezetten, éghető anyagoktól, például száraz növényzettől, farakástól, hulladéktól mentesen kell tartani.
4. A hatóanyag tartály feltöltése során olyan ruha, lábbeli és eszköz nem használható, amely elektrosztatikusan feltöltődhet ez által gyújtási veszélyt jelent.
5. A hatóanyag csepegését, elfolyását a szakszerű üzemeltetéssel, a generátor kezelési utasításában foglalt előírások maradéktalan betartásával meg kell akadályozni. **Csepegés vagy szivárgás esetén azonnal értesíteni kell a berendezés karbantartóját, az illetékes JÉGER diszpécserközpontot!**
6. A hatóanyag maradéka veszélyes hulladéknak számít. A kiürült tároló edények kezelési módja megegyezik a hatóanyaggal teli kannákéval.
7. A hatóanyagot vagy az azt oldott állapotban tartalmazó szennyvizet a közsatornába, vagy a szikkasztóba engedni tilos.

HATÓANYAG ELTŰNÉS/LOPÁS ESETÉN:

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamarának 24 órán belüli bejelentési kötelezettsége van a hatóság irányába hatóanyag eltűnés/lopás esetén. Ennek biztosítása érdekében a generátorkezelőnek haladéktalanul tájékoztatnia kell az illetékes diszpécserközpontot, amint észleli a hatóanyag eltűnését! A regionális kollégák jegyzőkönyvet állítanak ki az eltűnés pontos körülményeiről, melyet a megbízott generátorkezelő az aláírásával hitelesít.

MUNKAVÉDELEM ÉS BIZTONSÁGI ELŐÍRÁSOK:

A generátor működése közben annak bekapcsolásától a kikapcsolásáig, a kezelő köteles a szükséges felügyeletet biztosítani.

A zárt kalodába való illetéktelen belépést táblával kell jelölni. A működő generátor esetében pedig a kezelő köteles biztosítani, hogy a berendezés 5 méteres környezetében illetéktelen személyek ne tartózkodjanak.

A berendezés kezelési utasítását, az acetonos ezüst-jodid biztonsági adatlapját és a tűz-és munkavédelmi tájékoztatót a helyszínen kell tartani, és a generátor kezelőjének ismernie kell ezek tartalmát.

Egyes munkafolyamatoknál szükségessé válhat az **egyéni védőeszközök használata** is, mint például a **védőszemüveg és védőkesztyű**.

A generátorkezelő munkaruhája lehetőleg műszálmentes, hosszú szárú és hosszú ujjú legyen, csuklónál jól záródó felsőrésszel.

A talajgenerátorban felhasznált **acetonos ezüst-jodiddal való közvetlen érintkezést, expozíciót kerülni kell:**

- amennyiben a kezelő munkaruhájára kerül a hatóanyagból, úgy **a szennyezett ruhát azonnal le kell venni**
- **bőrre kerülés** esetén azonnali lemosás szükséges, majd bőrvédő krémet kell használni
- **szembe kerülés esetén** több percig tartó, vízzel való, óvatos öblítés szükséges. A hatóanyag egyébként súlyos szemirritációt okozhat.
- az acetonos ezüst-jodid oldattal való munkavégzés után mindig kezet és arcot kell mosni
- a **légutak védelme** a szabadban biztosítható, amennyiben ügyelünk arra, hogy az oldatból képződő gőzöket és aeroszoloikat ne lélegezzük be. A biztonsági adatlapon szereplő légzésvédő eszköz használata a szabadban mellőzhető.
- a **hatóanyag gőze szintén irritálhatja a szemet és a légzőrendszert is**, ezért el kell kerülni a belélegzést. Esetleges légzéskimaradáskor azonnali légzéstámogatást kell alkalmazni. Ezekkel azonban a szabadban való munkavégzés során, reálisan nem kell számolni.

- **lenyelés esetén azonnal sok vizet kell itatni**, de a hánytatást kerüljük el és haladéktalanul forduljunk orvoshoz

Munkavégzés során egyéb óvintézkedések:

- kalodába való belépéskor/kilépéskor, illetve a kalodában való munkavégzés során, hogy elkerüljük a **fej vagy végtagok beütéses sérüléseit**. A kalodában kerüljük a hirtelen mozdulatokat vagy felegyenesedést.
- a berendezés elemeinek mozgatása, csatlakoztatása, illetve szétkapcsolása során mindig **védőkesztyűt kell viselni**, ami megóvjaa a kezelőt a mechanikai ártalmaktól, sérülésektől, vágásoktól, horzsolásoktól. Különösen fontos a kesztyű viselése **a tűskés talp mozgatásakor**, elhelyezésekor.
- a talp talajon való rögzítése lábbal történik, ez utóbbi műveletnél **mindig viseljük zárt, lehetőleg munkavédelmi kivitelű cipőt**, ügyeljünk arra, hogy a tűskéket egyenletesen tapossuk a talajba, elkerülve a talp megbillenését
- a részesységek összeszerelését követően a talajon lévő lándzsa és tömlő környezetében **a botlásveszélyre** kell figyelni, lehetőség szerint a kaloda és a kémény közötti közlekedést mellőzni kell

A generátor **leállítása után kb. 15 percet kell várni**, amíg a kémény annyira lehűl, hogy a mechanikai ártalmak ellen védő kesztyűvel, a szétszerelés megkezdhető legyen. A generátor üzemelése közben a **FELFORRÓSODOTT KÉMÉNYT MEGÉRINTENI TILOS**, mert égési sérülést okozhat.

A **kémény begyűjtésénél** különösen fontos, hogy körültekintőek legyünk, a **kéménytől a lehető legtávolabb**, a szélirányt is figyelembe véve álljunk, úgy, hogy az esetlegesen kicsapó lángot a szél ne felénk fújja. Gyors, határozott mozdulattal dobjuk be gyufát a kéménybe, azonnal hátra lépve és a kezünket visszahúzva. A **begyűjtáskor használjunk védőkesztyűt**, lehetőleg lángálló kivitelűt.

Ha működés közben **a láng kialszik, azonnal le kell állítani a berendezés működését** és kikapcsolás után a kezelési utasításnak megfelelően kell megkísérelni az újraindítást. A láng működés közbeni kialvása esetében, fokozottan kerülni kell a hatóanyag gőzeinek belégzését.

A hatóanyagtartály **túlnyomásának leengedésekor**, illetve a csatlakozások megszüntetésekor a csatlakozó csőből minimális mennyiségben kijuthat hatóanyag. Ilyenkor **meg kell akadályozni a szétfolyást**, illetve, hogy a hatóanyag kútba, csatornába, szennyvíz elvezetőbe stb. folyását.

Gondos, figyelmes munkavégzéssel, a berendezés kezelési utasításának és a hatóanyag biztonsági adatlapján szereplő előírások betartásával, a balesetek, rendkívüli események megelőzhetőek és a talajgenerátor biztonságosan működtethető.

TŰZVÉDELMI ELŐÍRÁSOK:

A kaloda ajtaján lévő tartókonzolon mindig készenlétben kell tartani **1 db 6 kg-os ABC porral oltó tűzoltó készüléket**. A generátor kezelője a generátor bekapcsolása előtt köteles ellenőrizni, hogy a tűzoltó készülék:

- a) az előírt készenléti helyen van-e
- b) rögzítése biztonságos-e
- c) hozzáférhető-e, használata nem ütközik-e akadályba
- d) nyomásmérőjének jelzése a működési zónában, a zöld mezőben található-e
- e) szerelvényekkel hiánytalanul ellátott-e
- f) állapota kifogástalan, üzemszerű-e

A tüzesetek elkerüléséhez hasonlóan nagy figyelmet kell fordítani a balesetek megelőzésére a munkavédelmi előírások betartására is.

ELJÁRÁS TŰZ ESETÉN:

Tűz esetén azonnal gondoskodni kell a generátor kikapcsolásáról, a hatóanyag ellátás megszüntetéséről és az esetlegesen a tűz környezetében lévő tároló edények biztonságos távolságba való elszállításáról.

Értesíteni kell a **TŰZOLTÓSÁG** a **105-ös** telefonszámon, vagy a **112-es ÁLTALÁNOS SEGÉLYHÍVÓ** számon, valamint az üzemeltető diszpécserközpontnak kell jelenteni:

Közép-Magyarországi (**Cegléd**) diszpécserközpont: **+3670/529-6842**

Kelet- Magyarországi (**Balkány**) diszpécserközpont: **+3670/529-6719**

Észak-Dunántúli (**Nemesgörzsöny**) diszpécserközpont: **+3670/529-6743**

Dél-Dunántúli (**NEFELA**) diszpécserközpont: **+3670/529-6717**

A **TŰZJELZÉS SORÁN** legalább a következőket kell elmondani:

1. a tűz pontos helye
2. mi ég, mi van veszélyeztetve?
3. emberélet veszélyben van-e?
4. bejelentő neve
5. a jelzésre használt telefon hívószáma

Az előbbiekkal párhuzamosan – lehetőség szerint – meg kell kezdeni a tűz oltását. **Tűzoltásra elsődlegesen a kézi tűzoltó készülék használható.**

A generátortároló kalodán készenlétbe helyezett porral oltó készülék bármely halmazállapotú (például szilárd, folyadék, gáz) anyagok tüzének oltására is alkalmas. A hatóanyag biztonsági adatlapja által közölt információ alapján **vízzel oltás is megengedett**, lehetséges.

A tűzoltó készülék használatkor:

1. először el kell távolítani a **biztosítószeget**
2. a **tömlőt a tűz felé kell irányítani**, majd a **szelepkar lenyomásával** meg lehet kezdeni az oltást
3. az oltás során **a készüléket szakaszosan működtessük**
4. a készülék **teljes működési ideje kb. 15-20 másodperc**
5. az **oltóport próbáljuk a lángok forrásához juttatni**, de **ne álljunk túl közel a tűzhez** (a készülék hatásos távolsága kb. 3 méter)
6. a tűzoltó készülék mellett a közelben lévő lapát, homok stb. is segítheti bizonyos esetekben a tűzoltást.

A tűzoltó készülékek helyes használata

helytelen

helyes

